

ODPOVEĎ NIETZSCHEMU 2

Ako je to s pasivitou v Biblii? – vznešený a vyvýšený – ďalší posun v Novej Zmluve – podobenstvo o talentoch – Pavlov pohľad – Tri podobnosti – a čo poslušnosť Bohu? – Spolustvoritelia Stvoriteľa – Svätí, ako je Boh svätý – Mnohojedini v Trojjedinom – na orlích krídlach

(pokračovanie)

Takže, poďme rovno k veci: Ako je to s pasívnou a otrockou podriadenosťou sa Bohu v kresťanskom videní sveta?

Začnime hneď prvou kapitolou Genezis. Po tom, čo Boh svojim mocným slovom stvorí svet, Vesmír a jeho divy, čítame: „²⁷ A stvoril Boh človeka na svoj obraz, na Boží obraz ho stvoril, muža a ženu ich stvoril. ²⁸ Boh ich požehnal a povedal im: „Plodte a množte sa a naplňte zem! Podmaňte si ju a panujte nad rybami mora, nad vtáctvom neba a nad všetkou zverou, čo sa hýbe na zemi!““ (Gn 1,27n) Boh tvorí človeka na svoj obraz – už to je neslýchané! Netvorí ho (ako pohanskí bohovia) ako nejakého sluhu, priepastne odlišného od nebešťanov. Tvorí ho na obraz samého seba. Pripadá nám Boh v prvých dvadsiatich siedmich veršoch Biblie pasívny? Naopak! Boh je ten, kto veci uvádza do pohybu! Človek je obrazom Boha – Stvoriteľa a preto aj úloha, ktorá mu pripadá, je hodná niekoho, kto je podobný Stvoriteľovi: „Podmaňte si ju a panujte nad rybami mora, nad vtáctvom neba a nad všetkou zverou, čo sa hýbe na zemi!“

Toto poslanie človeka sa potom tiahne celou Bibliou. Odráža sa napríklad aj v ideí zmluvy medzi človekom a Bohom. Kde, v ktorom náboženstve Boh uzatvára obojstrannú zmluvu s človekom ako sa partnerom? Bohovia rôznych národov a kultúr rozkazujú, trestajú, konajú podľa svojej ľubovôle a všelijako dávajú ľuďom cítiť, že voči ním smrteľníci nie sú viac než blato uličné. Nie tak JHWH, Boh Abraháma, Izáka a Jakuba. Pre Neho je človek partnerom. Oslovuje ho, rešpektuje, pozýva, uzatvára zmluvu. A keď človek zmluvu vypovie a poruší (pretože zjavne ešte nedorástol na veľkosť hodnosti, ktorú mu Boh pripisuje a ktorú u neho cíti), Boh najprv jedná, nalieha, presviedča... Pozrite si knihy prorokov, sú plné vyjednávania Boha, ktorý sa zdráha, oškliví si jednostranné konanie. Veď predsa človek je pozvaný, aby bol jeho synom, partnerom, priateľom – a nie sluhom, či otrokom!

Jednoducho, pre Bibliu je človek niekto vznešený a veľký. Žalmista žasne: „⁴ Keď hľadím na nebesia, dielo tvojich rúk, na mesiac a na hviezdy, ktoré si ty stvoril: ⁵ čože je človek, že naň pamätáš, a syn človeka, že sa ho ujímaš? ⁶ Stvoril si ho len o niečo menšieho od anjelov, slávou a cťou si ho ovenčil ⁷ a ustanovil si ho za vládcu nad dielami tvojich rúk. Všetko si mu položil pod nohy: ⁸ ovce a všetok domáci statok aj všetku poľnú zver, ⁹ vtáctvo pod oblohou a ryby v mori i všetko, čo sa hýbe po dne morskem.“ (Ž 8,4-9)

Fakt, že Boh povoláva človeka ku všetkému inému, len nie k otrockej podriadenosti a pasívnej nemohúcnosti, ešte viac vyniká v Novej Zmluve Ježiša Krista. V Ježišovi Boh pozýva

človeka, aby sa stal Jeho vlastným adoptívnym synom, aby tak vystúpil na úroveň, na ktorej doteraz stále len Jediný: Ježiš Kristus, Boží Syn, Boh sám! Ježiš hovorí jasné slová: „*Otrok neostáva v dome navždy; navždy ostáva syn!*“ (Jn 8,35). Boh si želá synov, slobodných, samostatných, ktorí sú Jeho partnermi, priateľmi,... jednoducho *synmi*, nie handrami, plaziacimi sa po zemi!

Pre toho, kto nechápe tento zákon, Ježiš hovorí podobenstvo o talentoch. Je poučné. Boha v ňom predstavuje bohatý obchodník, slobodný a nezávislý. Je príznačné, že z jeho troch sluhov späsu získavajú tí, ktorí sa Mu stali podobní: odhodlali sa stať takí ako on, samostatní obchodníci, ktorí sami, slobodne, aktívne a podnikavo zhodnocujú zverené talenty. Naopak, *sluha*, ktorý ostal sluhom, ktorý v strachu a obavách *nepodnikol nič*, je odsúdený. Poučenie je zjavné: Ak Nebo je podobnosť s Bohom, potom cesta do Neba vedie cez podobnosť s Bohom – Boh však isto nie je otrok, ani sluha, ani nemohúcny strachopud!

Všimnime si to ešte raz u Pavla. Pavol hovorí: „*Vieme, že človek nie je ospravedlnený zo skutkov podľa zákona, ale iba skrze vieru v Ježiša Krista. Aj my sme uverili v Krista Ježiša, aby sme boli ospravedlnení z viery v Krista, a nie zo skutkov podľa zákona, lebo zo skutkov podľa zákona nebude ospravedlnený nijaký človek.*“ (Gal 2,16). Pavol sa nijako netají tým, že Zákon je daný pre hriešnikov a zlých ľudí – pre ľudí, ktorí *neuverili* v ponuku Boha byť ako Boh, veľkí, vznešení, vyvýšení a oslávení („*Zákon nie je daný pre spravodlivého, ale pre nespravodlivých a nepoddajných, pre bezbožných a hriešnikov, pre zvrhlých a svetákov, pre otcovrahov a matkovrahov, pre vrahov vôbec, ¹⁰ pre smilníkov, súložníkov mužov, únoscov, luhárov, krivoprišažníkov a pre čokoľvek iné, čo sa prieči zdravému učeniu, ¹¹ podľa evanjelia o sláve blahoslaveného Boha, ktoré mi bolo zverené.*“ (1 Tim 1,9–11)). Preto im ostáva údel otrokov. Sú otroci a otrok je tu na to, aby poslúchal. Zákon, ktorý poslúchajú, ich však nemôže spasiť, veď iba potvrdzuje ich otroctvo. Ježiš o tom hovorí: „*Každý, kto pácha hriech, je otrok. ... Až keď vás Syn vyslobodí, budete naozaj slobodní.*“ (Jn 8,34.36). Ježišovo evanjelium nás oslobodzuje. Ak uveríme, sme pripravení zanechať kobky otrokov a vybrať sa s Ježišom na Cestu k Sláve, ktorú dáva svojim synom a dcéram Nesmrteľný Boh. A vtedy sa na nás naplnia to, čo hovorí Pavol inde: „*Ale keď prišla plnosť času, Boh poslal svojho Syna, narodeného zo ženy, narodeného pod zákonom, ⁵ aby vykúpil tých, čo boli pod zákonom, a aby sme dostali adoptívne synovstvo. ... A tak už nie si otrok, ale syn; a keď syn, tak skrze Boha aj dedič.*“ (Gal 4,4n.7).

A čo poslušnosť Bohu?, povieme si. Odpoveď je jednodu-

chá:

- OTROCI poslúchajú Zákon preto, lebo je nariadený. Poslúchajú a očakávajú odmenu za svoju poslušnosť – a boja sa trestu za svoju neposlušnosť.
- SYNOVIA ale poslúchajú inak. Je to poslušnosť tých, ktorí nasledujú svojho vodcu na ceste jednoducho preto, že Mu veria, že uznávajú Jeho Múdrosť a Poznanie, o ktorých sa presvedčili a sú nesení Jeho Mocou, bez ktorej by tak vysoko nemohli nikdy vystúpiť. Už to nie je otrocká podriadenosť. Je to skôr slobodné partnerstvo, ktoré neničí slobodu človeka, ani neznižuje jeho dôstojnosť a vznešenosť Božieho Obrazu. Naopak, jedno i druhé vyzdvihuje! Ved' či sa aj pozemskí ľudia nechvália známosťami s kráľmi, s hrdinami a so slávnymi ľuďmi? Znižuje to vari ich prestíž? Alebo skôr zvyšuje! Prečo by naša známosť s Bohom, s Vládcou celého Vesmíru, mala znižovať našu vznešenosť? A prečo by uznanie faktu, že On je ten múdrejší a skúsenejší mala znižovať našu slobodu? Možno táto predstava pokoruje pýchu malých pozemšťanov, ale nemôže nijako zmenšiť opravdivú veľkosť synov a dcér Boha! Ved' Boh nedáva najavo svoju Moc a Múdrosť, aby nás ponížil a zrazil do prachu! Naopak, podáva nám ruku, aby sme aj my dospeli na úroveň Boha a stali sa Mu vo všetkom podobní! To je mystérium zbožštenia, nádherné a úžasné – ale možno aj vďaka Lutherovi takmer zabudnuté, dokonca aj medzi katolíckymi...

Podme však ďalej!

Samotná cesta zbožštenia, cesta pripodobňovania sa Bohu, nás vedie k trom fantastickým cieľom, k trom veciam, ktoré nás Bohu pripodobňujú. Tu sú:

SPOLUSTVORITELIA STVORITEĽA

Hneď druhé slovo Biblie opisuje Boha ako toho, kto *tvorí niečo nové*. Ako by mohol byť človek obrazom Boha, keby nemal v sebe tú istú možnosť slobodne tvoriť niečo nové? Pozrite na Dávida: z ničoho stvoril Ríšu – a pridal ešte nadčasovú a úchvatnú zbierku básní, za ktorú by možno dnes dostal Nobelovú cenu za literatúru. Vyzerá azda Dávid ako niekto pasívny, zakríknutý, ako *otrok* svojho Boha? Alebo skôr partner Boha, s ktorým spoločne buduje a podmurovávajú spoločný sen?

Dokonca aj samotný *hriech* je dôkazom tejto schopnosti človeka – schopnosti *bez Boha a proti Bohu* stvoriť svet, úplne nový svet, nepodobný Božiemu svetu, ktorý Boh sám nemal nikdy v úmysle! Je to tragický a bolestný príklad – ale je svedectvom a dôkazom Božej stvoriteľskej sily, ktorú Boh človekovi dal! Človekom (a Diablom) stvorené Peklo bude večným, aj keď desivým pamätníkom tejto nezničiteľnej dôstojnosti a vznešenosti človeka vo svojej slobode a nezávislosti!

Ako často ľudia nariekajú: Ak by Boh jestvoval, nemohol by dopustiť to, čo sa teraz vo svete deje! A pritom nevedia, čo hovoria! Keby bol Boh despotom a otrokárom, keby bol Boh tým, za koho Ho pokladal Nietzsche – potom by to platilo. Je predsa povinnosťou pána zjednať poriadok medzi vzbúrenými otrokmi, nie? Lenže Boh Biblie nie je bohom Nietzscheho. Pre Neho je človek partnerom. Vznešeným, slobodným – až do krajnosti. Paradoxne, je to oheň, krv a meč, ktoré desne, ale naliehavo svedčia o tejto vznešenosti slobody človeka – spolustvoriteľa.

Keď Ježiš povoláva rybárov od ich lodičiek, hovorí im: „*Pod' te za mnou a urobím z vás rybárov ľudí.*“ (Mt 4,19). A to v preklade znamená: Pod' te, opustite túto netvorivú, otrockú

drinu, pretože ja vám ponúkam niečo väčšie, ponúkam vám stvoriť Božie Kráľovstvo!

A keď potom apoštoli na tejto Ceste konajú a tvoria Kráľovstvo, nijako sa netaja týmto svojim postavením: „*Lebo my sme Boží spolupracovníci,*“ (1 Kor 3,9) hovorí Pavol. Peter píše vo svojom liste: „*Lebo Duch Svätý a my sme usúdili,*“ (Sk 15,28). A znova Pavol: „*Ja som sadil, Apollo polieval, ale vzrast dal Boh.*“ (1 Kor 3,6). Peter i Pavol si jasne uvedomujú, že spoločne s Bohom – ako partneri, spolupracovníci, kolegovia, *spolustvoritelia* – budujú nový svet, nové stvorenie. Sú si vedomí toho, že sú omnoho viac, než len sluhovia, či nebudaj otroci!

Zastavme sa ešte pri dvoch Ježišových výrokoch. Tu je prvý: „*Čo zviažete na zemi, bude zviazané v nebi, a čo rozviažete na zemi, bude rozviazané v nebi.*“ (Mt 18,18). Pre mnohých sú tieto slová pohoršením. Pre Ježiša je to ale vyjadrenie rešpektu voči svojim *priateľom* a partnerom, povedal by som až *vyjadrenie úcty* svojim novým bratom a sestram. Nie sú to sluhovia. Sú to spolupracovníci. Partneri. Podobne to zaznieva aj v inom prísľube: „*Veru, veru, hovorím vám: Aj ten, kto verí o mňa, bude konať skutky, aké ja konám, ba bude konať ešte väčšie, lebo ja idem k Otcovi.*“¹³ *A urobím všetko, o čo budete prosiť v mojom mene, aby bol Otec oslávený v Synovi.*¹⁴ *Ak ma budete prosiť o niečo v mojom mene, ja to urobím.*“ (Jn 14,12-14). Toto je ten druhý výrok. Napadlo Vás, že je vlastne obrátený? Namiesto toho, aby Ježiš hovoril: A poslúchnete na slovo všetko, čo Vám prikážem!, Ježiš hovorí, že naopak to bude On, kto splní každé ich želanie! Je to partnerstvo: Ak milujeme Ježiša, splníme Jeho vôľu a Jeho želania (prikázania) – nie z povinnosti, ani z donútenia Zákomom, ale z lásky. A rovnako Ježiš – pretože nás miluje – takisto splní všetky naše želania a prosby. Takisto nie z nejakého donútenia, ved' kto by mohol k niečomu donútiť Boha? Ale z lásky – pretože sme Jeho bratia a sestry, Jeho súrodenci, synovia a dcéry Jeho Otca. Pretože Ho milujeme a On miluje nás.

SVÄTÍ AKO JE BOH SVÄTÝ

Možno prvá vec, ktorú sa Izraeliti na Sinaji naučili, bola, že Boh je *svätý*. Sväto – svätý. Tak svätý, že keby sa hriešnik dotkol Boha – ba len na Neho pohliadol – zomrel by. Zanikol by. Božia svätosť by ho strávil a spálila na uhoľ, pretože jej svetlo by v sebe neznieslo tieň, jej belosť by sa nedovolila poškvrniť žiadnym zlom, žiadnym hriechom...

Čo je to vlastne svätosť? Dokonalosť. Bezchybnosť. Nepoškvrenosť. Perfektnosť. Toto všetko je svätosť. Je to dielo pre človeka nepredstaviteľné. Človek nič z toho nedokáže. Ale s Bohom. S Bohom je možné všetko. V Bohu je možné i toto! Nie nadarmo vraví Biblia: „*Čo bolo nemožné zákonu pre slabosť ľudskej prirodzenosti, to uskutočnil Boh, keď pre hriech poslal svojho Syna v tele podobnom hriešnemu a v tele odsúdil hriech,*“⁴ *aby sa požiadavka zákona splnila v nás, čo nežijeme podľa tela, ale podľa Ducha.*“ (Rim 8,3n). A Ján hovorí podobne: „*A viete, že on sa zjavil, aby sňal hriechy, a v ňom hriechu niet.*“⁵ *Kto ostáva v ňom, nehreší ... Vieme, že nik, kto sa narodil z Boha, nehreší, ale chráni ho ten, ktorý sa narodil z Boha, a Zlý sa ho nedotkne.*“ (1 Jn 3,5n; 5,18). Požiadavka Starého Zákona: „*Dokážte, že ste svätí, a buďte svätí, lebo ja som svätý.*“ (Lv 11,44), či Ježišovo slovo: „*Vý teda buďte dokonalí, ako je dokonalý váš nebeský Otec.*“ (Mt 5,48) nie sú bremenom, ani nedosiahnuteľným ideálom. Sú prísľubom niečoho veľkého, nádherného a vznešeného. Sú podanou Božou rukou, vďaka ktorej sa môžeme vyvyšhnúť z hmiel a tieňov tohto sveta až na vrchol,

k oslepujúcej skvelosti, nazývanej *svätosť* – slovo tak často nepochopené a v mysliach ľudí pokrivené, no ťažko by sme hľadali slovo úchvatnejšie, než je ono vo svojom plnom význame!

MNOHOJEDINÍ V TROJEDINOM

Posledná podstatná vec, ktorú o Bohu a Jeho vlastnostiach zjavuje Biblia, je zhrnutá v Jánových slovách: „*Boh je láska.*“ (1 Jn 4,8). A z Ježišových slov vieme aj to, ako táto láska v Bohu funguje: „*Otec miluje Syna a dal mu do rúk všetko. ... Všetko, čo má Otec, je moje.*“ (Jn 3,35; 16,15). A potom dodáva: „*Ja a Otec sme jedno.*“ (Jn 10,30). Je to láska vytvárajúca tú najhlbšiu možnú jednotu. Ona spôsobuje, že jediný Boh je spoločenstvom troch Osôb – a predsa je to stále len jediný Boh!

K stvoreniu takéhoto spoločenstva lásky sú teraz pozvaní aj kresťania. Isteže, pre normálneho človeka je podobná predstava nepredstaviteľná. Ako vytvoriť jednotu medzi ľuďmi, ktorí majú rôzne záujmy, sporia sa o veci, peniaze, majetok, zápasia o uznanie, moc a slávu,...? Lenže *Boh* mení všetko. Pre tých, ktorí prijali Jeho pozvanie, sa On sám stáva jediným záujmom, ktorý už nerozdeľuje, ale spája. A kto by sa staral o odpadky slávy a moci a ostatných malicherností, keď práve smeruje k prevzatiu Koruny kráľa na stolci Večného Kráľa? Veď Vyvoleným „*bude žiarit' Pán, Boh, a budú kraľovať na veky vekov.*“ (Zjv 22,5).

Dá sa povedať, že sme pozvaní stať sa „mnohojediní“ v lone Trojjediného, aby sme tak mohli prežívať rozkoš dokonalej jednoty Lásky a naplniť tak slová Majstra: „*Aby boli jedno, ako sme my jedno - ²³ ja v nich a ty vo mne. Nech sú tak dokonale jedno, aby svet spoznal, že si ma ty poslal a že ich miluješ tak, ako miluješ mňa.*“ (Jn 17,22)

A toto je tretie veľké a nesmierne vzrušujúce dobrodružstvo, v ktorom sa spájajú obe predchádzajúce: Stvoriť Jednotu Svätých a Dokonalých Božích synov a dcér, spolustvoriteľov

Stvoriteľa. Stvoriť niečo nesmrteľne krásne, presahujúce krásu pozemských rokov a prekračujúce pominuteľnosť sveta, večné a úchvatné...! A aj keď v tomto svete je ich Veľké Dielo neustále narúšané silami Temnoty, predsa ani zrno z neho sa nestratí – a raz, na Konci, povstane očistené a zavfšené, aby pretrvalo naveky, dávno potom, čo Slnko zhasne a hviezdy viac nevydajú svoj jas a sám Vesmír sa navždy rozpadne v narastajúcej horúčke rozpínania... Čo už len môže byť vzrušujúcejšie? Tvorivejšie? Vznešenejšie? Let na Mesiac, maličký smiešny skok na susedný „šuter“ vedľa našej drobnej Zemičky? Alebo misia na Mars tu hneď „za rohom“? Alebo čo už len znesie porovnanie so vznešenosťou a veľkosťou Diela, ku ktorému nás za svojich partnerov pozval sám Boh – a so slávou jeho Uskutočňovateľov?

NA KRÍDLACH ORLA

Samozrejme, bez Boha by nič takéto možné nebolo. On je obor, na ktorého ramenách aj my dokážeme konať obrie skutky. On je ten Orol, na ktorého krídlach sa môžeme spolu s Ním dotknúť Večných hviezd v samom Nebi.

Ján hovorí: „*Voláme sa Božími deťmi a nimi aj sme. Preto nás svet nepozná, že nepoznal jeho.*“ (1 Jn 3,1). Svet nepozná Boha – a preto nepozná ani nás, myslí si, že sme neškodní rojkovia – a občas veľmi škodliví idealisti. Svet nepozná Boha a preto nepozná ani Jeho Dielo – a myslí si, že Boh je ten, kto ujarmuje, búria sa a strhávajú zo seba jarmo, o ktorom veria, že im ho na pleciah vložil On. No v skutočnosti je to jarmo hlúposti a nevedomosti – a odmietnutie Boha, ešte len ono odsudzuje človeka na údel večného červa, otroka naveky, väzňa navždy prikovaného ku skale, na ktorej sa narodil.

Je prípustné kritizovať ľudí ako Nietzsche? Nie, myslím, že by sme ich nemali kritizovať. Skôr ľutovať... a oplakávať. Stratili príliš veľa a zaslúžia si náš súcit, aj keď im už nedokážeme pomôcť...

Váš Inky